

Itä-Suomen aluehallintovirasto
PL 1741, 70101 KUOPIO
kirjaamo.ita@avi.fi

Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys ry (ILYY)
Luontomuseo/Kirkkopuistonkatu 9,
74100 Iisalmi
iisalmi.luontomuseo@gmail.com
puh. 0407212618
Y-tunnus 0758532-0

Viite: Kokkosuon turvetuotantoalueen ympäristö- ja vesitalouslupa sekä toiminnanaloittamislupa, Pielavesi, ISAVI/1845/2015 sekä Pohjois-Savon metsäkeskuksen valmisteleva ojitushanke

Muistutus: Kuopion Energian Kokkosuon turvetuotannon hakemus, Pielavesi

ILYY vaatii hakemuksen hylkäämistä YSL:n ja vesienhoitolain vastaisena. Asian nopeuttamiseksi hakija voi omalla harkinnallaan jättää myös aiempaa tarkemman hakemuksen ISAVI:lle.

I. Kuopion Energia on ohittanut jälleen sen, että hakemusasiakirjojen pitäisi olla täysin valmiina kun kuulutus hakemuksesta tehdään. Hakemuksen käsittely on siinä vaiheessa **jolloin tavoiteltava taso vesienkäsittelyssä ja y l i v u o t o j e n uudenlaiseen rajoittamiseen (allaskapasiteetilla) voidaan määritellä riittävinä lupaehtoina, riittävästi lähtötietoihin perehtyen** (tästä on KHO-tapaus tältäkin vuodelta). Jos ISAVI ei esitä uusia vesienkäsittelyn tehokkaita keinoja, joudutaan hakemus toteamaan vakavasti puutteelliseksi, viimeistään hallinto-oikeudessa.

Vesistö tarkkailun lisäykset eivät muuta päästötasoa. Omavalvonta ei tuo ratkaisuja päästöihin. Siksi ISAVI:n vastuulla on, noudatetaanko asiassa myös ennaltaehkäisyä, varovaisuusperiaatetta tai direktiivejä, jotka kieltävät vesientilan heikentämisen.

II. Hakija esittää ratkaisuja jotka eivät ole BAT:n mukaisia, kuten teknisille vaurioille altis **siirtoputki** soiden välille. Oleellista on kuitenkin, että **eri toimintamuodot uhkaavat tulla toiminnanharjoittajan itsensä jaksottamiksi**. Jos em. toteutusaikataulua ei säädellä tarkemmin, kuten huuhtoutumia purkuojaan (ylivuodot ja poikkeukselliset tilanteet), toteutus ei ole BAT:n mukainen. Tällöin luvan epätarkkuudesta johtuen lupa olisi **poikkeuslupa BAT:ista**.

III. Yhteisvaikutuksien estäminen on keskeistä Lampaanjoen tilalle. **Sijoituspaikkaharkintaa ei tehdä asiallisesti, ellei oteta huomioon Lampaanjoen maakuntakaavamerkintää.**

Alueella on käyttömuotoja, kuten vesistöjen **virikistyskäyttö ja virikistyskalastus**, jotka ovat ensisijaisia. Ne ovat oikeutettuja vaatimaan lupaedellytyksien tarkempaa tutkimista paikallisten erityispiirteiden johdosta. Vaarana on että uusi käyttömuoto tulee merkittävästi haittamaan vanhoja. Niinpä ISAVI on velvoitettu lausumaan kaavoituksen kokonaisu-tilanteesta, ei vain toteamaan yhden tai kaksi osaa maakuntakaavasta.

Sekä valtion että yksityisten **investoinnit** Lampaanjoen kaava-alueeseen menettäisivät merkityksensä jos kalastusvirikistysalueen arvo heikkenisi.

IV. Yhtiöllä on vastakkainen näkemys siitä minkä mittakaavan haitat lisäkuormituksesta aiheutuvat. ILYY vaatii, että lupapäätös pitää olla sellainen että se estää Lampaanjoen tilan heikkenemisen:

On odotettavissa, että happikatoja alkaa esiintymään Paskorannanjoessa. Tämä johtuu lisääntyvistä humuspäästöistä. Yleisesti tiedetään, että suurimmat päästöt tulevat juuri kuntoonpavahen aikana. Tästä seuraa lisääntyviä hapettomia olosuhteita. Mikroibiaktiivisuus hapettomissa olosuhteissa myötävaikuttaa elohopean metyloitumiseen. Näin myös petokalojen syömäkelpoisuus vähenee.

YSL:n mukaiset sijoituspaikkaedellytyksien harkintaan kuuluu väistämättä myös alapuolisen vesistön tila. Oletamme, että ISAVI soveltaa yhteisvaikutuksia koskevaa oikeuskäytäntöä ilman että siihen suoraan muistutuksessa viitataan. Tähän kuuluu se, että missä määrin lupaedellytyksissä kuuluu selvittää **paikallisten olosuhteiden vaikutusta**. Jotta näin voidaan menetellä, ISAVI:n tulee hankkia tavallista parempaa näyttöä hakijalta.

ISAVI:n tulee perustella yksityiskohtaisesti ratkaisunsa, koska hanke koskee monia potentiaalisia haitankärsijöitä. Päätösten tulee ennakolta ehkäistä haittoja, eikä johtaa uusiin tapauksiin joihin voidaan soveltaa vain jälkivalvontaa ja haittakorvausten arviointia. **Mikä tahansa maaperän huuhtoutuminen lisää** esim. mangaanin ja elohopean huuhtoutumista. Piiriojat, tai mitä nimeä hakija niistä haluaakaan käyttää, tulevat joka tapauksessa tuottamaan kuormitusta sekä normaalioloissa että rankkasateilla, eikä tätä kuormitusta ole laskettu mukaan vesistökuormitukseen.

V. Oikeuskäytännöstä pidämme tärkeimpänä ns. WESER-tapausta. Suomen

luonnonsuojeluliiton saksalainen veljesjärjestö BUND on käynyt oikeutta Weser-joen ruoppauksista. Asia meni vesiputedirektiivin tulkinnan takia Euroopan unionin tuomioistuimeen. EYTI antoi koko Euroopan vesille tärkeän linjapäätöksen.

WESER-päätöksen mukaisesti

V a) Eri hankkeiden **yhteisvaikutusten** ja siten vedenlaatuluokalle aiheutuvien riskien vuoksi ISAVI:lla on velvollisuus hylätä Kuopion Energian hakemus. Tämän hakemusprosessin aikana on käynyt ilmi, että alueella on keskenään koordinoimattomia hankkeita joilla on merkittäviä vaikutuksia Lampaanjokeen.

Suomen ja EU:n vesiä muuttavien hankkeiden vaikutukset on arvioitava ja otettava huomioon aikaisempaa tarkemmin. Unionin tuomioistuimen (EYTI) tuomio asiassa C-461/13 eli ECLI:EU:C:2015:433 pitää ottaa huomioon jatkossa myös Suomen vesiensuojelussa ja vesiä koskevassa luvituksessa oli sitten kysymyksessä turvetuotantoalue tai harkinnanvarainen kunnostusojitus.

Vesiputedirektiivin vesien hyvän tilan tavoite tarkoittaa että lupaa hankkeille ei saa antaa, jos vesiluonnon tilaa heikennetään. Heikentymiseksi katsotaan se, jos yksikin vesiputedirektiivin hyvän tilan kriteereistä heikkenee.

Ekologinen tila luokitellaan vesien biologisissa, fysikaalis-kemiallisissa ja hydrologis-morfologisissa ominaisuuksissa tapahtuneiden muutosten perusteella. Biologisia muutoksia arvioidaan levästäön, vesikasvillisuuden, pohjaeläimistöön ja kalaston perusteella. Fysikaalis-kemiallisina muutoksina tarkastellaan esimerkiksi ravinnepitoisuuksia, näkösyvyyttä, happioloja ja haitallisia aineita.

V b) Vesiimme vaikuttavien hankkeiden arviointeja pitää parantaa. Hakija ei ole ilmoittanut kaikkia jätejakeita joita vesien johtaminen Lampaanjokeen tuottaa. Tämä on vastoin useita direktiivejä jotka säätelevät jätteen haitattomaksi tekemistä. Vaikka kyseinen päätös koskeekin sivukiveä, on se johtava oikeustapaus. Sillä on selvennetty jätteen ja haitattomaksi tekemisen määrittelyä: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:62000CJ0009&qid=1464112128138&from=EN>

Edellisen EYTI-päätöksen (EYTI asiassa C-9/00) mukaisesti, kaikki aine jota päästetään lupa-

alueelta, mutta jota ei ole tarkoitus ottaa talteen, on jätettä. Sen sijaan Suomen kansallisesti soveltamat kuormitusluvut eivät kerro **karkaavan orgaanisen aineen todellista määrää. Tämä johtuu virheellisestä menetelmästä. Asiantuntijat kuitenkin tietävät, että suurin osa karkaavasta orgaanisesta aineksesta muodostuu pienemmistä partikkeleista ja liukoisesta aineksesta. Kun päästöjä ja haittoja arvioitaessa humusta ja hienojakoisinta ainesta ei lasketa kiintoaineksi, kuormitusluku kertoo vain <10 % humuksen kokonaishuuhtoumasta.**

V c) Päästöt ja haitat on määriteltävä tarkasti, koska **muuten ISAVI ei voi estää haittoja ennalta. Merkittävä puute, jonka vain ISAVI voi ohjeistaa on se, että hakemus (ja sitä kautta lupapäätös uhkaa) jättää monet vedessä leviävät jätejakeet mainitsematta,** vastoin esim. asiaa koskevia määritelmiä ja oikeuskäytäntöä (kuten EYTI asiassa C-9/00).

Vaikka em. päätös koskee sivukiven luokittelua, se tuo esiin komission kannan siihen mikä on jätteen määritelmä. Näin ollen se on määrittelyä, joka ISAVI:n tulee huomioida kun se vaatii lisäselvityksiä tai hylkää hakemuksen jätepäästöjen vuoksi.

V d) Lisäkuormitus olisi vastoin vesien hyvän tilan tavoitetta, koska siitä ei ole myönnetty Kuopion Energialle poikkeuslupaa. EU:n vesipuitedirektiivin mukaan Suomen vesien hyvä tila piti saavuttaa jo 2015. Hankealueen vedentila näkyy täältä:

<http://www.ymparisto.fi/pintavesientila>

V e) Hakija ei ole vielä kukaan ottanut vakavasti Lampaanjokeen kohdistuvien yhteisvaikutusten selvittämistä. Yhteishaitta kuitenkin estää u u s i e n hankkeiden luvittamisen Lampaanjoen valuma-alueella.

Se, että Lampaanjokeen tässä tilanteessa, kun joen kunnostustoimenpiteet on saatu päätökseen, sallittaisiin kohdistettavan lisäkuormitusta tai edes entisen suuruista turvetuotannosta tai turvemaiden ojituksesta aiheutuvaa kuormitusta, johtaisi ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun ”merkittävään ympäristön p i l a a n t u m i s e e n”.

Hankkeiden vaikutus olisi juuri päinvastainen kuin mitä vesienhoitosuunnitelmalla Lampaanjoen valuma-alueen ylä-, keski- ja alaosissa pyritään toteuttamaan. Viranomaisen ei saa myöntää lupaa joka vaarantaa vesienhoidontavoitteet.

Vaadimme, että ISAVI ympäristölupaviranomaisena

- a) hylkää hakemuksen YSL 41 § vastaisena, ja koska hankkeesta aiheutuisi 42 § vastaisia haittoja
- b) vastaa aiempiin muistutuksiin mm. Lampaanjoen luonto- ja muista selvitystarpeista. On erityisen vakavaa, ettei ISAVI vastannut kunnolla asiassa ISAVI/27/04.08/2011, muistukseen jonka tekivät yhdessä Hiidenniemen osakaskunta, Saikolanniemen osakaskunta, Löytynmäen osakaskunta, Heinämäen osakaskunta ja Pielaveden kalastusalue (liite).

ILYY yhtyy tuolloin esitettyihin vaatimuksiin ja näkemyksiin tällä muistutuksella.

- c) teettää selvityksen ja maastokatselmuksen hankkeen yhteisvaikutuksista, mm. ojitushankkeiden kanssa (vähintään 120 ha)
- d) velvoittaa hakijan ennakkotarkkailuun siltä varalta, että hakuprosessi jatkuu. YSL:n ja naapuruuslain 17 § (13.2.1920/26) nojalla vastuu ennakkoselvityksistä kuuluu hakijalle, myös Lampaanjoen osalta.
- e) myöntää meille vastineoikeuden hakijan jokaiseen täydennykseen.
- f) kieltää valmisteluvan ennen ympäristöluvan lainvoimaisuutta

ILYY yhtyy lampaanjärvisten muistutukseen, jonka asiamiehenä toimii Jarmo Jääskeläinen,
Haukilahdentie 932, 74550 PÖRSÄNMÄKI

Iisalmessa 31.5.2016

Iisalmen Luonnon Ystävien yhdistys ry.

Jarmo Yliluoma

puheenjohtaja

Pertti Kaarakainen

taloudenhoitaja